

Niet wat het lijkt te zijn: hoe sterfte van een adulte Buizerd *Buteo buteo* in de jongenfase leidt tot een opmerkelijke waarneming

René Riem Vis & Valentijn van Bergen

Op 13 juni 2014 meldt Douwe Visser uit Haule (F.) ons telefonisch dat vlakbij een bekend buizerdnest een adulte Buizerd verzwakt op de grond zit. Aangezien de nestboom pal naast een weg staat, zou het kunnen dat deze vogel door menselijk toedoen (verkeer) gewond is geraakt. Het lukt Douwe om de vogel te pakken en hij brengt de Buizerd vervolgens naar een vogelasiel. Daar wordt de vogel onderzocht maar worden geen verwondingen door aanrijding geconstateerd; men heeft echter wel het vermoeden dat er vergiftiging in het spel is.⁹ De vogel overlijdt binnen 24 uur. Deze buizerdman was op 29 december 2010 als adult gevangen door Willem Bil, op een afstand tot zijn laatste nestlocatie van <1km.

Het nest

Ten tijde van de vondst van de verzwakte Buizerd zorgde hij samen met zijn vrouwtje voor twee pullen waarvan de oudste 22 dagen oud was; deze pullen waren op 10 juni geringd. Omdat we benieuwd waren naar het verdere verloop nu het vrouwtje alleen voor de jongen moest zorgen, plaatsten we op 16 juni een wildcamera (Scoutguard SG550) bij het nest.

Op 22 juni waren we terug om de sd-card van de camera te wisselen. Naar het nest geklommen meldde Valentijn vanuit de boom dat er nog maar één jong aanwezig was maar dat de pootjes met ring van het andere jong op het nest lagen. De sd-card werd snel gewisseld en de restanten met ring gingen mee naar beneden.

Sterfteoorzaak

Aangezien we een laptop bij ons hadden, kon de sd-card direct bekeken worden, nieuwsgierig als we waren naar hoe dit buizerdjong aan zijn einde was gekomen. We hadden al de meest waarschijnlijke verklaring uitgesproken, namelijk dat het voor het vrouwtje toch teveel was gevraagd om in haar eentje twee opgroeiende buizerdjongen van voldoende voedsel te voorzien. Zoals we wel vaker zien bij voedseltekort op buizerdnesten wordt een verzwakt jong gedood (of sterft vanzelf) en opgegeten door het andere jong (Bijlsma 2012). We hadden ons oordeel dus eigenlijk al klaar (ondanks het feit dat het gesneuvelde jong de oudste van de twee was) en zochten de bevestiging daarvan op de camerabeelden. Uit deze beelden bleek echter iets heel anders: al op 17 juni, één dag na het plaatsen van de wildcamera, grijpt een adulte Havik *Accipiter gentilis* in vlucht het oudste jong van het nest en neemt het mee (Foto 1). Maar dan blijft de vraag hoe het kan dat op 22 juni de poten met ring op het nest lagen?

9 Helaas is de buizerd niet opgestuurd naar het CVI Lelystad voor onderzoek op mogelijke vergiftiging.

Foto 1. Het bewijs geleverd: nog net is de poot van de Havik te zien die het buizerdjong van het nest grist. *Goshawk caught in the act of depredating a Buzzard chick.*

Nauwkeurige bestudering thuis van de beelden laat helaas niet hét moment zien van de daadwerkelijke terugkeer op het nest van de buizerdpootjes. Op de nachtelijke zwartwitbeelden van 18 op 19 juni is voor het eerst een foto met daarop een klauw van het gepredeerde jong te zien. De restanten (tarsus + tibia van beide poten) moeten de avond ervoor door het vrouwtje zijn teruggebracht naar het nest zonder dat de camera dit heeft geregistreerd. Het jong zal waarschijnlijk in de omgeving van het buizerdnest door de Havik zijn geplukt en opgegeten. Ze heeft vermoedelijk het karkas achtergelaten voor wat het was. Het buizerdvrouwtje moet de volgende dag de restanten hebben gevonden en daarin voldoende voedsel hebben gezien voor het overgebleven jong om deze naar het nest terug te brengen. Op 19 juni is op foto's te zien dat het vrouwtje van de poten eetbare delen (pezen) scheurt om aan het overgebleven jong te voeren. Het overgebleven buizerdjong is door moeders grootgebracht en uitgevlogen (mededeling Douwe Visser).

De rovende Havik had waarschijnlijk zelf geen jongen groot te brengen want anders zou deze de prooi van ongeveer 650 gram wel hebben meegenomen om de eigen jongen te voeden. Het dichtstbijzijnde haviksnest (met vier pullen) bevond zich op 1.3 km. Het is niet waarschijnlijk dat het deze Havik betrof. Echter, op 2 km afstand was een haviknest mislukt in de eifase; hier waren geen jongen te voeden en waarom zou je dan als Havik ver gaan vliegen met een flinke prooi en het risico lopen onderweg van je prooi te worden bestolen door Buizerds met jongen op het nest?

Foto 2. Het resterende buizerdjong, een bewijs dat predatie door Haviken niet altijd hoeft te resulteren in een volledig mislukt nest. *The remaining Buzzard chick successfully fledged, showing that Goshawk predation of Buzzard nests occasionally is only partial.*

Prooien

Uit de camerabeelden van 16-22 juni konden we onderstaande, door het vrouwtje aangevoerde, prooien noteren:

16 juni: 1 Mol *Talpa europaea*,

17 juni: 3 x muis sp., 1 Mol, 2 x kleine prooi (muis?),

18 juni: 1 Wezel *Mustela nivalis* (blijft liggen en later door vrouw weggenomen), 1 juveniele Kauw *Coloeus monedula* (wordt direct geplukt en gegeten), 1 muis sp.

19 juni: 1 muis sp., 1 vogel sp., pootjes jonge Buizerd (eerste jong),

20 juni: 1 muis sp.

21 juni: 1 Postduif *Columba livia* (ringnummer van 2012), 1 muis sp., 1 kleine prooi (muis?).

22 juni geen prooi tot verwisseling sd-card.

Conclusie

Restanten van een dode pul op buizerdnesten tijdens de jongenfase betekenen doorgaans dat deze van de honger is gestorven of is gedood door het andere, oudere jong; soms geschiedt dit voor de tiende levensdag van het zwakkere pulletje door kaïnistisch gedrag van het oudste jong. Na de tiende dag is echter doorgaans voedseltekort de oorzaak dat jongen op het nest dood gaan, gewoonlijk fataal voor het jongste jong. Maar getuige bovenstaande waarneming valt predatie echter niet uit te sluiten als doodsoorzaak, ook niet als er afgekloven restanten van een dood jong op het nest worden gevonden.

Dank

Hierbij willen we Douwe en Joke Visser bedanken voor hun oplettendheid en zorg voor dit buizerdnest, en de Fûgelhelling voor de opvang van de verzwakte Buizerd.

Summary

Riem Vis R. & van Bergen V. 2015. Unexpected cause of death of a Buzzard *Buteo buteo* chick after one of its parents died. De Takkeling 23: 141-144.

On 13 June 2014, a wounded adult male Buzzard was found near its nest with two chicks in Friesland; the bird died in a rehabilitation centre. To register how the female would cope with the loss of her partner, a wildlife camera was placed near the nest to record events. During a nest visit on 22 June, to collect the sd-card from the camera, the oldest chick turned out to have died. As both his legs were found on the nest, it was presumed to have died from malnutrition (a likely scenario because of the male's demise), but photos taken with the wildlife camera showed an adult Goshawk grabbing the chick from the nest on 17 June (when 26 days old). The legs of this chick 'reappeared' on camera in the night of 18/19 June. It is suggested that the female Buzzard must have found the remains of the plucked chick in the vicinity of the nest, and transported the remains to the nest as food for her remaining chick. In fact, on 19 July she was recorded stripping sinews from the legs with which she fed her remaining young. It shows that an apparently obvious scenario – chick dies from malnutrition and is fed to remaining chick - may not be always true.

Literatuur

Bijlsma R. 2012. Kaïn en Abel. *In*: Mijn roofvogels: 138-146. Atlas, Amsterdam/Antwerpen.

Adressen:

René Riem Vis: renerv@live.nl

Valentijn van Bergen: vs.vanbergen@hotmail.com